

3. the study of the epithets and allusions interrelation let to identify in Dan Brown's novels "Angels and Demons", "The Da Vinci Code", "Inferno" several major groups of allusive epithets: biblical, historical, literary, epithets that include non-verbal allusions to art.

The prospects of the topic may be further study of intertextuality forms in the novels of Dan Brown.

LITERATURE

1. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М., 1981. – 138 с.
2. Наумова Т.М. Аллюзивные антропонимы в британской концептосфере: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. фил. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Т.М. Наумова. – Нижний Новгород, 2011. – 24 с.
3. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О.Селіванова. – К., 2006. – 716 с.
4. Brown Dan. Angels and Demons [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2000. – 270 p. – Режим доступу: <http://www.miracle-girl.com/angels&demons.pdf>.
5. Brown Dan. The Da Vinci Code [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2003. – 383 p. – Режим доступу: http://hrsbstaff.ednet.ns.ca/engramja/ENG_11/The.Da.Vinci.Code.pdf.
6. Brown Dan. Inferno [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2013. – 1674 p. – Режим доступу: http://vk.com/doc8069473_215629575?hash=2d99d0b5d2e7178d05&dl=98c99737087cc5b9d1.

УДК 81'42:821.111

Марія Степанюк
(Херсон)

МОДЕЛЮВАННЯ СМИСЛОВИХ ПОЛІВ ЕМОЦІЙНОГО КОНЦЕПТУ «ЗЛІСТЬ» (НА МАТЕРІАЛАХ РОМАНІВ Ш.БРОНТЕ ТА Е.БРОНТЕ)

У статті проаналізована концептосфера, яка надана Л.Г. Бабенко, яка складається з ядра, приядерної зони, ближньої периферії та дальньої периферії, виділені основні репрезентанти концепту 'ЗЛІСТЬ', проаналізовані тлумачення лексеми anger у відомих англомовних словниках; надані основні словоформи концепту 'ЗЛІСТЬ'

Ключові слова: *емоції, Бронте, концептосфера.*

The article analyzed the conceptual sphere, which was provided by L.G. Babenko, which consists of the main body, near main body zone, close periphery and the far periphery, identified the main representative of the concept of 'ANGER' were analyzed the main definitions of the word 'ANGER' in the famous English dictionaries; provided basic wordforms of the word 'ANGER'.

Key words: *emotions, Bronte, conceptual spheres.*

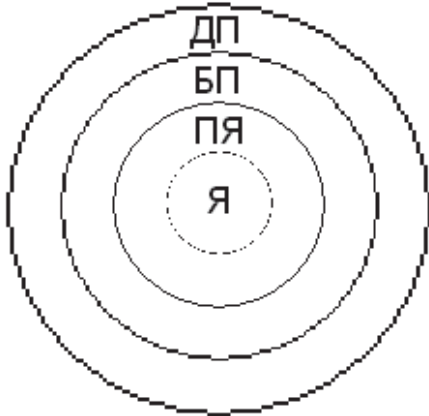
Концепт є ключовим поняттям когнітивної лінгвістики. Однак, незважаючи на те, що поняття "концепт" можна вважати для сучасної когнітивістиці утвердженням, зміст цього поняття дуже істотно варіює в концепціях різних наукових шкіл і окремих вчених.

Значний внесок у розвиток когнітивної лінгвістики зробили американські, західноєвропейські, а також російські вчені. У вітчизняному мовознавстві проблеми концепту досліджують С.О. Аскольдов, Т.А. Космеда, О.О. Селіванова, В.А. Піщальникова, Г.В. Токарев, В.Г. Ніконова. Лінгвістичним та лінгвокультурним осмисленням концепту займалися багато відомих вітчизняних та зарубіжних лінгвістів: А. Вежбицька, В.І. Карасик, Ю.С. Степанов, Г.Г. Слишкін, О.С. Кубрякова, Н.А. Болдирев, І.А. Стернін, А.П. Бабушкін. Емоційні концепти привертають увагу таких лінгвістів: О.О. Потебня, Ш. Баллі, Я. Зима, Є.М. Галкіна-Федорук, В.М. Адмоні, О.І. Москальська, О.Й. Шендельс, В.О. Жеребков, В.Н. Телія, Дж. Лакофф, Ч. Філмор.

Метою нашого дослідження є формування функціонально-семантичних полів концепту ‘ЗЛІСТЬ’ у романах сестер Бронте.

Досягнення визначеної мети передбачає розв’язання таких завдань:

- надати модель концептосфери Л.Г. Бабенко;
- виділити основні репрезентанти концепту anger ‘злість’ та основні словоформи концепту anger ‘злість’;
- проаналізувати тлумачення лексеми anger;
- визначити ядро, приядерну зону, ближню периферію та дальню периферію концепту anger ‘злість’ та надати приклади з романів сестер Бронте.

Як зазначає Л.Г. Бабенко [1], індивідуально-авторські знання про світ формують специфічну концептосферу, яка структурована по принципу поля, ядро (Я) представляють лексичні репрезентації цієї структури, приядерну зону (ПЯ) – образні репрезентації, ближня периферія (БП) представлена контекстами, та ситуаціями, які репрезентують концепт, а дальню периферію (ДП) представляють способи приховування емоцій.

Спочатку виділяємо базові концептуальні репрезентанти концепту anger ‘злість’.

“My uncle is very angry; but he was with Robert, I believe, was he not? – Did he not go with you to Stilbro

Moor?” (Sh.el.ref.)

Ядерну зону концепту “*anger*” у творах доповнює значна кількість похідних словоформ, визначених на основі дериваційного аналізу лексеми *anger*, які у сучасній англійській мові експлікують:

- **наявність емоції:** іменники *anger, angriness* – a strong feeling of wanting to hurt or criticize someone [6]. Ці лексеми вказують на наявність злості у людини, коли вона хоче образити когось чи критикувати.
- **викликання емоцій у інших:** дієслово *to anger* – to make someone feel angry [4]. Дана лексема означає *злити когось*.
- **характеристика людини:** прикметник *angry* – to be very annoyed [6].
- **характеристика дій, або тональність розмови:** прислівник *angrily* – визначає тональність та емоційний настрій людини у момент розмови.

Аналіз словникових дефініцій дав змогу надати наступні тлумачення лексеми “*anger*”:

- **Longman Dictionary** [6] *anger* – a strong feeling of wanting to hurt or criticize someone because they have done something bad to you or been unkind to you.
- **Webster's Revised Unabridged Dictionary** (1913) [9] *anger* – a strong passion or emotion of displeasure or antagonism, excited by a real or supposed injury or insult to one's self or others, or by the intent to do such injury.
- **Macmillan Dictionary** [7] *anger* – the strong feeling you get when you think someone has treated you badly or unfairly, that makes you want to hurt them or shout at them.
- **Merriam Webster** [8] *anger* – a strong feeling of being upset or annoyed because of something wrong or bad: the feeling that makes someone want to hurt other people, to shout, etc.: the feeling of being angry.

Macmillan Dictionary надає наступний синонімічний ряд до лексеми “*anger*”: *temper, rage, irritation, outrage, resentment*. **Merriam Webster** надає таку низку синонімів: *angriness, birse, cholera, furor, fury, indignation, irateness, ire, lividity, lividness, mad, madness, outrage, rage, spleen, wrath, wrathfulness, slow burn*.

Аналіз романів сестер Бронте показав, що ядром концепту ANGER ‘ЗЛІСТЬ’ є лексема *anger*, та похідні слова *angriness, angry, angrily* які найбільш очевидно репрезентують *злість*;

воно характеризується загальноповідомістю, максимальною абстрактністю й частотністю та стилістичною нейтральністю.

Можемо зробити висновок, що концепт ANGER 'ЗЛІСТЬ' може бути представлений наступними лексичними репрезентантами: *anger, temper, rage, irritation, outrage, resentment, angriness, birse, cholera, furor, fury, indignation, irateness, ire, lividity, lividness, mad, madness, outrage, spleen, wrath, wrathfulness, slow burn*.

У процесі дослідження романів сестер Бронте, було встановлено, що ядерна зона концепту ANGER 'ЗЛІСТЬ', вербалізована у романах за допомогою наступних лексем: іменниками – *anger, irritation, rage, fury, ferocity, violence*; прикметниками – *angry, furious, irritating*; дієсловами – *to anger, to annoy, to irritate*; прислівниками – *furiously, angrily, ferociously*.

Наведемо приклад:

"Would he for once fail me? No— not even for once; and now he was coming— and coming fast—to atone for lost time. 'Frank! You furious rider,' I said inwardly, listening gladly, yet anxiously, to his approaching gallop, 'you shall be rebuked for this: I will tell you it is my neck you are putting in peril; for whatever is yours is, in a dearer and tenderer sense, mine."(Sh. el.ref.)

Концепт ANGER 'ЗЛІСТЬ' вербалізований прикметником *furious*, а саме *лютий вершник*.

Приядерна зона представлена словами та словосполученнями, які образно репрезентують концепт ANGER 'ЗЛІСТЬ'. Наведемо приклад: *"I sha'n't eat it!" answered Linton, snappishly. 'Take it away.'* (WH. el.ref.)

Прислівник *snappishly* означає *кусаючи*, тобто людина відповіла злою емоцією. Концепт ANGER 'ЗЛІСТЬ' у наведеному прикладі репрезентована образно, тобто метафорично.

Виражаючи емоцію ЗЛОСТІ, людина може подивитись злим поглядом. Або ж вираження обличчя може бути злим, наприклад:

"Very well, Miss!" I exclaimed, concealing my joy under an angry countenance. 'This is your last ride, till papa comes back. I'll not trust you over the threshold again, you naughty, naughty girl!" (WH. el.ref.)

"And my money," she continued; returning his angry glare, and meantime biting a piece of crust, the remnant of her breakfast." (WH. el.ref.)

Метонімія *angry countenance* репрезентує концепт ANGER 'ЗЛІСТЬ'.

Тобто, ближня периферія концепту ЗЛІСТЬ представлена наступними вербалізаторами: *to answer snappishly, to glare like a wolf, eyes are sparkling irefully, to answer like a dragon, angry countenance*.

Ближня периферія представлена ситуаціями та контекстами, у яких репрезентован концепт ANGER 'ЗЛІСТЬ'. Наведемо приклад:

"I returned to the window and fetched it thence.

"You have no business to take our books; you are a dependent, mama says; you have no money; your father left you none; you ought to beg, and not to live here with gentlemen's children like us, and eat the same meals we do, and wear clothes at our mama's expense. Now, I'll teach you to rummage my bookshelves: for they ARE mine; all the house belongs to me, or will do in a few years. Go and stand by the door, out of the way of the mirror and the windows."

I did so, not at first aware what was his intention; but when I saw him lift and poise the book and stand in act to hurl it, I instinctively started aside with a cry of alarm: not soon enough, however; the volume was flung, it hit me, and I fell, striking my head against the door and cutting it. The cut bled, the pain was sharp: my terror had passed its climax; other feelings succeeded.

"Wicked and cruel boy!" I said. "You are like a murderer—you are like a slave-driver—you are like the Roman emperors!"(JE, el.ref.)

Джейн Ейр розізлилася на Джона Рід, який принижував її, показуючи, що Джейн не має права ні на що, нічого не чіпати, та не їсти їх їжу. Для Джейн це було занадто, і вона не в силах була це терпіти.

Дальня периферія представлена способами приховування емоцій. Наприклад: “*He looked vexed, and suggested the kitchen as a more suitable place for him. Mrs. Linton eyed him with a droll expression—half angry, half laughing at his fastidiousness.*” (WH, el.ref.)

У вищенаведеному прикладі, можемо визначити контроль емоцій, тобто Місіс Лінтон в один й теж самий час сміється та гнівається.

Отже, злість – це емоція, коли людина намагається образити когось або критикувати. У романах сестер Бронте концепт ANGER ‘ЗЛІСТЬ’, вербалізований за допомогою наступних лексем: іменниками – *anger, irritation, rage, fury, ferocity, violence*; прикметниками – *angry, furious, irritating*; дієсловами – *to anger, to annoy, to irritate*; прислівниками – *furiously, angrily, ferociously*.

Ядро концепту ANGER ‘ЗЛІСТЬ’ представляють лексичні репрезентації цієї структури, приядерну зону – образні репрезентації, ближня периферія представлена контекстами, та ситуаціями, які репрезентують концепт, а дальню периферію представляють способи приховування емоцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Л.Г. Лингвистический анализ художественного текста / Л.Г. Бабенко, Ю.В. Казарин. – М. : Флинта, Наука, 2004. – 496 с.
2. Charlotte Bronte “Jane Eyre” / Ch. Bronte [Електронний доступ] – режим доступу: <http://www.online-literature.com/brontec/janeeyre/>
3. Charlotte Bronte “Shirley” / Ch. Bronte [Електронний доступ] – режим доступу: http://books.google.com.ua/books/about/Shirley.html?id=sQ8RRKfSb34C&redir_esc=y
4. Charlotte Bronte “Vilette” / Ch. Bronte [Електронний доступ] – режим доступу: <http://www.literature.org/authors/bronte-charlotte/villette/>
5. Charlotte Bronte “Wuthering Heights” / Ch. Bronte [Електронний доступ] – режим доступу: <http://www.literaturepage.com/read/wutheringheights.html>
6. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ldoceonline.com/>
7. Macmillan English Dictionary 2nd Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.macmillandictionary.com/open-dictionary/latestEntries.htm>
8. Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.merriam-webster.com/>
9. Webster M. Webster's New Dictionary of Synonyms / [Ed. M. Webster]. – Springfield, Massachusetts : Merriam-Webster Inc., 1984. – 942 p.

УДК 81’373

Лариса Шевченко

(Київ)

МОВНА ОБ’ЄКТИВАЦІЯ КОНЦЕПТУ «НЕБЕСНЕ ЦАРСТВО» В ТЕКСТІ НОВОГО ЗАВІТУ

Стаття присвячена дослідженню текстових засобів створення концептосфери біблійного поняття «Небесне Царство». Концепт постає як багатовимірне смислове утворення, детерміноване моделюванням однорідних концептуальних полів.

Ключові слова: *Новий Завіт, концепт, концептосфера, концептуальне поле, концептуальна модель.*

The article deals with the research of textual means of forming the conceptual sphere of the biblical notion of the Celestial Kingdom. The concept is presented as a multidimensional semantic formation defined by modeling coordinated conceptual fields.